

Lagutskottets yttrande

1977/78:1 y

med anledning av motion om ersättning för vissa fordonsskador vid olycksfallstransporter

Till socialförsäkringsutskottet

Efter samråd med socialförsäkringsutskottet har lagutskottet beslutat att till socialförsäkringsutskottet överlämna motionen 1976/77:668 av Svea Wiklund (c) och Ella Johnsson (c). Lagutskottet avger följande yttrande.

Motionen

I motionen yrkas att riksdagen uttalar att i motionen berörda kostnader skall täckas av trafikförsäkringen.

Motionärerna framhåller att det vid hastigt påkomna sjukdomsfall inte alltid ges tillfälle att invänta ambulans för transport till läkare utan att taxibil eller privat bil får ombesörja transporten. Enligt motionärerna förekommer vid akuta sjukdomstillstånd och plötsliga dödsfall ofta blodflöde, kräkning m. m. vilket kan tränga in i fordonets dynor och stoppning på säten och dörrar. Rengöringen av fordonet måste handhas av fackman och är både tids- och kostnadskrävande. Härtill kommer att fordonsägaren inte kan disponera fordonet under den tid rengöringen tar, ca en vecka. Kostnaden härför kan uppskattas till 700 – 1 000 kr.

Enligt motionärerna kan ersättning för de berörda kostnaderna utgå ur trafikförsäkringen då transporten gällt en person som skadats vid trafikolycka. I andra fall åter får fordonsägaren själv svara för kostnaderna eftersom trafik-, vagnskade- och ansvarighetsförsäkringar inte täcker dessa.

Gällande ordning

Den som tillfogas skada till person eller egendom kan under vissa omständigheter få skadestånd av annan. För skadeståndsansvar i allmänhet gäller i svensk rätt den s. k. culparegeln. Denna regel, som återfinns i 2 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207), innebär att skadan skall ersättas av den som har vållat den uppsåtligen eller av vårdslöshet.

På trafikskadeområdet gäller emellertid särskilda regler i trafikskadelagen (1975:1410) som är fördelaktigare för den skadelidande än de allmänna bestämmelserna i skadeståndslagen. Enligt trafikskadelagen skall den som äger ett motorfordon ha trafikförsäkring. Från ett fordon trafikförsäkring utgår trafikskadeersättning för person- eller sakskada som uppkommer i följd av trafik med fordonet. Ersättningen utgår utan att någon behöver göras

personligen skadeståndsansvarig. Ersättningssystemet enligt lagen har alltså frikopplats från skadeståndsreglerna och omvandlats till ett fristående försäkringssystem. Trafikskadelagen bygger på principen att skadeersättning skall utgå direkt ur fordonets trafikförsäkring på rent objektiv grund, dvs. oberoende av om någon kan anses vållande till olyckan eller ej. Trafikskadelagens objektiva ansvar gäller bara vissa skador, nämligen personskador som drabbar förare eller passagerare i fordonet eller personer utanför fordonet samt sakskador som drabbar annan egendom än själva fordonet eller egendom som befordras med detta. Som personskador anses bl. a. sjukvårdskostnader och andra utgifter.

För skador på motorfordon och därmed befordrad egendom kan trafikskadeersättning endast utgå när de uppkommer vid kollision med annat motorfordon. Vid sådana kollisionsskador skall ersättning utgå från det andra fordonets trafikförsäkring, om skadan har orsakats genom vållande i samband med förandet av detta fordon eller genom bristfällighet på det fordonet.

Beträffande motorfordon som saknar föreskriven trafikförsäkring eller vars identitet inte kunnat fastställas svarar samtliga trafikförsäkringsanstalter solidariskt för trafikskadeersättningen. Försäkringsanstalterna företräds härvid av Trafikförsäkringsföreningen.

Trafikförsäkringen täcker inte skador på det egna fordonet. Bilägaren är för sådana skador hänvisad till förefintlig vagnskadegaranti eller till den möjlighet till ersättning som följer av den frivilliga kaskoförsäkringen som bl. a. omfattar vagnskadeförsäkring. Vagnskadeförsäkringen täcker skador som uppkommit vid trafikolycka, skadegörelse av tredje man och annan yttre händelse. All kaskoförsäkring meddelas med viss självrisk. Även vagnskadegarantier är förenade med villkor om självrisk.

Enligt av Trafikförsäkringsföreningen fastställda regler kan i vissa fall ersättning utgå för s. k. samaritaskador. Ersättningen utbetalas från trafikförsäkringen då motorfordon tas i anspråk för att forsla en vid ett trafikolycksfall skadad person till läkare och skada därvid åsamkas fordonet eller de medföljandes kläder genom blodflöde e. d. Ersättningen kan omfatta ersättning för avhjälpande av skadan, stilleståndsersättning enligt de i skadeståndsfall tillämpade grunderna och gottgörelse för samaritkörningen enligt tillämplig taxa då det är fråga om trafikbilägare.

Ersättning utgår inte om transporten skett med ambulansbil eller med motorfordon, som saknat föreskriven trafikförsäkring.

Om det från början är uppenbart att skadeståndsskyldighet för personskadan åvilar viss trafikförsäkringsgivare och om ersättningsanspråket riktas mot honom direkt, bör han enligt reglerna reglera samaritaskadan. I övriga fall utbetalas ersättningen genom Trafikförsäkringsföreningen.

I fråga om kostnader för sjuktransporter i allmänhet gäller enligt sjukvårdslagen (1962:242) att landstingskommun skall tillse att det finns en organisation för ambulanstransporter inom sjukvårdsområdet. Sker en sjuktransport

med annat fordon än ambulans kan ersättning i vissa fall utgå ur den allmänna försäkringen.

Enligt 2 kap. 5 § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) har försäkrad som åtnjutit läkarvård, tandvård och sjukhusvård rätt till ersättning för utgifter i anledning av resor till och från läkaren, tandläkaren eller vårdinrättningen. Närmare bestämmelser om reseersättning finns intagna i sjukreseförordningen (1975:964). Ersättning kan dock inte utgå för kostnader av den art som berörs i motionen.

Vid arbetsskada gäller enligt 3 kap. 2 § lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring att den sjuke får rätt till förmåner från arbetsskadeförsäkringen i enlighet med vad som skulle ha utgått om 2 kap. AFL varit tillämplig på honom.

Remissyttranden

Yttranden över motionen har inhämtats från riksförsäkringsverket, Landstingsförbundet, Försäkringsbranschens serviceaktiebolag, Motormännens riksförbund samt Svenska taxiförbundet.

Riksförsäkringsverket anför att verket inte har att administrera trafikförsäkringen.

Landstingsförbundet finner det i sig motiverat att ersättning kan lämnas för rengöring av fordon i de situationer som motionärerna angivit. Enligt förbundet framstår det som skäligt att den som på grund av sjukdom eller skada ofrivilligt förorsakar materiell skada inte drabbas av de kostnader det här gäller. Detsamma gäller den person som frivilligt åtar sig att köra den sjuke till sjukhus. Landstingsförbundet hänvisar till att resekostnadsersättning från den allmänna försäkringen omfattar ersättning för utgifter för följeslagare, vårdare, övernattningskostnader, gottgörelse för förlorad arbetsinkomst m. m. Landstingsförbundet anser att det därför ligger nära till hands att överväga om inte den allmänna försäkringen skulle kunna utvidgas till att omfatta även andra kostnader som kan uppkomma vid sjuktransporter såsom kostnader för avhjälpande av sådana skador som beskrivs i motionen.

Landstingsförbundet anser att även om förevarande fråga inte är av någon större omfattning det ändå finns skäl att stödja motionsyrkandet. Enligt Landstingsförbundet bör det prövas om den avsedda kostnaden kan regleras genom den allmänna försäkringen.

Försäkringsbranschens serviceaktiebolag framhåller att reparations- och rengöringskostnader av ifrågavarande slag mera sällan torde överstiga något hundratal kronor. Om t. ex. vagnskadeförsäkringen skulle omfatta sådana skador som beskrivs i motionen skulle de regelmässigt falla inom självriskbeloppet, som är lägst 600 kr.

Motormännens riksförbund uttalar sitt stöd för det i motionen framförda förslaget.

Svenska taxiförbundet framhåller att förbundets medlemmar yrkesmässigt

bedriver olycksfallstransporter med taxibilar, sjukbilar, dvs. bårutrustade personbilar, samt ambulanser. Taxiförbundet uppger att sedan sjukvårdslagen kommit att omfatta kravet på tillfredsställande sjuktransportorganisation genom sjukvårdshuvudmannens försorg så har ersättningsfrågorna till ambulansföretag helt reglerats genom avtal med resp. landsting eller motsvarande.

Enligt Taxiförbundet har under en följd av år ersättningsfrågor, som uppkommit på grund av i motionen beskrivna händelser, givit anledning till försök från trafikotövarnas sida att utfå ersättning för skador från olika betalningsinstanser. Taxiförbundet uppger att sjukvårdshuvudmännen vanligen frånsagt sig betalningsansvar och att den sjuke i åtskilliga fall ansett att samhället bör vara betalningsansvarigt för kostnader i samband med transporter av ifrågavarande slag. Denna uppfattning omfattas även av dödsbon. Taxiförbundet uppger att hemkommunens sociala centralnämnd sällan finner anledning att betala skadeersättning annat än i enstaka fall då den transporterade vid tillfället varit understödstagare. Enligt Taxiförbundet har vidare försäkringskassorna genomgående av sagt sig betalningsansvar i skadefallen.

Enligt Taxiförbundet har dock sjukvårdshuvudmännen med viss regelbundenhet ansvarat för uppkomna kostnader. Härigenom har trafikotövarna i viss omfattning kunnat få ersättning efter ett mycket tidsödande förarbete.

Taxiförbundet uttalar sin tillfredsställelse över motionen men vill för sin del framhålla att sjukvårdslagens regler bör ändras på så sätt att sjukvårdshuvudmannen blir ersättningskyldig för sådana skador som nämns i motionen.

Utskottet

I motionen behandlas ett spörsmål om ersättning för skador på inredningen i privata motorfordon och taxibilar som uppstått i samband med att fordonen använts för sjuk- och olycksfallstransporter. Som framgår av den ovan lämnade redogörelsen kan trafikskadeersättning för denna typ av skador utgå endast vid transporter av trafikolycksoffer. I andra fall kan skadorna inte ersättas från trafikförsäkringen eller från frivilliga försäkringar eller vagnskadegarantier. Inte heller torde ersättning kunna utgå med stöd av reglerna i skadeståndslagen eller i socialförsäkringslagstiftningen. Det bör också nämnas att det är osäkert om den skadelidande har möjligheter att få ersättning av den som orsakat skadan i enlighet med allmänna civilrättsliga grundsatser.

Utskottet vill för sin del stryka under att det är angeläget att personer som hastigt insjuknar eller skadas kan föras till sjukhus eller läkare med taxibilar och andra fordon, när ambulanstransport inte är möjlig eller nödvändig. Det är härvid självfallet viktigt att förarna av fordonen har sådana kunskaper att

de på ett riktigt sätt kan ta hand om den sjuke eller skadade. Enligt utskottets mening är det också, såsom motionärerna framhåller, av betydelse att fordonsförare, som under transporter av sjuka eller skadade får sina fordon nedsölade av blod, kräkningar e. d., kan få ersättning härför. Om förarna inte hålls skadeslösa för nu angivna slag av skador är risken stor för att deras villighet att åta sig sjuktransporter kommer att minska.

I likhet med motionärerna och flertalet av remissinstanserna anser utskottet därför att starka skäl talar för att ersättning bör kunna utgå för de av motionärerna påtalade skadorna även när dessa inte har samband med ett trafikolycksfall. Enligt utskottets mening är emellertid motionärernas förslag om att ersättningen skall utgå ur trafikförsäkringen inte förenligt med de principer på vilka trafikskadelagen bygger. Man bör därför överväga om inte ersättningsfrågan kan lösas på annat sätt. En möjlighet härvidlag är som Landstingsförbundet framhållit att den allmänna försäkringen utvidgas till att omfatta också kostnader för avhjälpande av sådana skador som avses i motionen. Svenska taxiförbundet har i sitt yttrande pekat på möjligheten till en ändring av sjukvårdslagen. Det ankommer dock inte på lagutskottet att pröva dessa möjligheter.

Stockholm den 22 november 1977

På lagutskottets vägnar
IVAN SVANSTRÖM

Närvarande: Ivan Svanström (c), Lennart Andersson (s), Inger Lindquist (m)*, Stig Olsson (s), Martin Olsson (c), Elvy Nilsson (s), Bernt Ekinge (fp), Arne Andersson i Gamleby (s)*, Åke Gillström (s), Marianne Karlsson (c), Owe Andréasson (s), Stina Andersson (c), Anne-Marie Gustafsson (c)*, Joakim Ollén (m) och Birgitta Johansson (s).

* Ej närvarande vid yttrandets justering.

